

ՏԱՍՆՄԵԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլ, կէս տարվանը 6 ռուբլ:
Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանից խմբագրատան մէջ:
Օտարաբարդարացիք դիմում են ուղղակի
Тифлис. Редакция «Мшак»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:
Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խրաբանչիւր բառին 2 կոպեկ:

ԲՈՎԱՆԿԱՎՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Բագրուց: Նամակ խմբագրին: Ներքին լուրեր: ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Գերմանիա: Ֆրանսիա: Արտաքին լուրեր: ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ: ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ: ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ: ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Գաւթի թէկ:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԲՈՎՈՒԹՅՈՒՆ

Յունվարի 2-ին

Մեր քաղաքի մի նշանավոր գործարանատեր, շաշեցի պ. ձգնաւորանց այս օրերս յայտնեց իրեն մասնակցած մօտ 180,000 ռուբլու պարտքի մէջ: Գործարանը և կայքերը հաստատած են իր աներկով անուան: Այս առաջին անգամ չէ, որ պ. ձգնաւորանցը մասնակցում է, դա երկրորդն է, և ով դիտէ, գուցէ վերջինն էլ չէ լինելու: Առաջին մասնակցութիւնից յետոյ, ինչպէս ասում են, նա իր աներկով օգնութեամբ դարձնում սկսեց իր ստեղծուած շարունակել, չը նայելով որ, նա այդ ժամանակ մի նշանավոր կապիտալ չէ ունեցել, սակայն նա իրեն ուժից տան անգամ բարձր գործեր է սկսել, առանց տան ու գլուխը հասկանալու: և ահա այդպէս, այսօր յայտնվում է 180,000 ռուբլ պարտքով, և այն էլ ինչ մարդիկ ներքին: Նա պարտակցան է այնպիսի խեղճերի 4, 5 հարկյաներով, որ նրանց երկու տարիների աշխատանքի արդիւնքն է, որոնք մի ապահով տեղ կարծելով տուել են տօկոսով: Այստեղ չը պէտք է մոռանանք, որ այդ մասնակցութեան ղրկաւոր պատճառը Ներքին հարուստներ են. քանի որ նա չը կար, ի հարկէ, գործարանատէրը կարողանում էր

իր գործարանից դուրս եկող նաւթը տեղափոխելով զանազան տեղեր, եկամտաւորը բաւականաչափ, իսկ այժմ, նա այլ ևս առաջուպ պէս անկարող է:

Պ. Միրզոյեանը նորերումս պատրաստել է մի ծրագիր, կազմելու գործարանատէրերից մի ուժեղ ընկերութիւն. երանի թէ, ազնիւ երիտասարդի արած առաջարկութիւնը չը մնար «Չայն բարբառոյ յանապատի»:

Անցեալ շաբաթ Սաֆրազեանցի խումբը տուաւ մի ներկայացում Կոնչարովի թատրոնում. խաղը կոչւում էին «Մի կնոջ անհասարակութիւնը». խաղը կարելի է ասել բաւական յաջող անցաւ, իսկ ինչ վերաբերում է պ. Սաֆրազեանցին, նա կատարեալ արտիստ է: Պէտք է ասել, որ այդպիսի հիւրերը հազուադէպ են մեզ համար: Թատրոնը վարձված էր պ. Կոնչարովից մի գիշերվայ համար 150 ռուբլով, չը նայելով, որ օրը երկուշաբթի լինելով, ոչինչ ներկայացում չուներ: Թատրոնը շատ ցուրտ էր և խաւար: Գերասանները ցրտից բնով վրա դողում էին: Չը նայելով որ վառելը, լուսաւորութիւնը Կոնչարովի պարտքն էր, բայց նա այդպէս վարվելուց յետոյ, շամաչեց մինչև անգամ ներկայացման վերջում, հասարակութեան մէջ բռնեց Սաֆրազեանցին, թէ «խոզ տուր, յետոյ գնա»: Այսօր Սաֆրազեանց սիրողների մասնակցութեամբ կուզի դաճլիւնուս կը տայ իր երկրորդ ներկայացումը՝ «Կախարած պրինց». պատրաստվում են ներկայցնել և «Կողոպտած փոստ»:

Ա. Արքեպիսկոպոս

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Երեան, 1 յունվարի

«Առողջապահական Թերթը» ցանկանալով ազգային «Մշակին» երկար կեանք, շնորհաւորում է

նրա տասը տարվայ փայլուն և արդիւնաբեր գործիչները:

«Մշակը» տասը տարի շարունակ պատերազմելով խաւարաւորների և ցած կրքերին ծառայողների դէմ և տարածելով նոր գաղափարներ, յաջող հանդիսացաւ, ինչպէս իր ազգի անկեղծ բարեկամ: Տա Աստուած որ տեսնեք «Մշակի» շատ աւելի փայլուն տանական տարեդարձներ:

«Մշակին» արդէն ձեռք է բերել պատուաւոր դիրք հայոց գրականական ապարիզում, ինչպէս միակ առաջադէմ և ազդեցութիւն ունեցող հասարակական օրդան:

Չափահարելով «Մշակի» տասը տարվայ գործունէութիւնը «Առողջապահական Թերթը» բացառանքով է կեցցէ ազգային «Մշակը» առայդ և դուրսի շատ արդիւնք:

Խմբագիր «Առողջապահական Թերթի» բժ. Լեոն Տիգրանեանց:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ստացանք ՄՕԶԻՍԻՅՑ տիկին Հայանուշ Գանձունեանցից 8 ռուբլ բաժանորդագին «Ճուրնայ զՕրինի» համար: Առաջվայ 682 ռուբլ փողի նա կանի, ուրեմն, 690 ռուբլ:

Քիւրքեանի ժողովածուի մի օրինակ ծախվեցաւ մեր խմբագրութեան մէջ պ. Մկրտիչ Ունուցեանցին, որ և վճարեց մեզ 20 ռուբլ:

Չը նայելով որ շատերը մեր բաժանորդներից սկսեցին ուղարկել մեզ անցեալ 1880 և 1881 թիւ ապառիկները, բայց զարձեալ այդ ապառիկների մի խոշոր գումար չը վճարված է մեռած Մենք այս օրերս կը հրատարակենք քաղաքներով երկու տարվայ ապառիկների ցուցակը:

որ, բաւական մարդիկ էին հաւաքված: Նրանք աշխատում էին քանդել մի կից շինվածք, որ միացնում էր կանանոցը դիւանատան հետ, որպէս զի արդիւն կրակի առաջ խաղաղ: Հարեմական կարգերին ընդդէմ էր, որ այդ մարդիկը տեսնէին խառնի գեղեցիկ խանութներին, որոնք հրդեհի ծիրաներոյն լուսաւորութեան առջև ներկայացնում էին կենդանի պատկերների մի պրանչիլի խումբ, զարհուրած, շուարած ընդհանուր ստակաւից, որպէս Պոմպէի և Հերուլանի կրկնները Էստայի հրաբխութեան բողբոջներում:

—Չէք լսում, դու կանգնած էք, գոռաց ներքինացիները:

—Ո՛ր գնանք, եղաւ թշուառների պատասխանը:

—Գծիքը և գերեզմանը... եղաւ ներքինացիների պատասխանը:—Մտքը ձեր օթեակները:

—Շուտով կրակը մեր օթեակներին կը հասնի, համարձակվեցաւ հակառակել մէկը:

—Երբ որ այրվելու լինիք, այն ժամանակ ձեզ հրաման կը տամ դուրս գալու:

Կնիկների խումբը ցրիւ եկաւ, ամեն մէկը մտաւ իր սենեակը, սարսափով սպասում էր կրակի մօտենալուն:

Արիւնքի բոլոր մուտքերը բաց էին, որ ժողովուրդը կարողանար օգնութիւն հասցնել: Միայն կանանոցի զոների մօտ կանգնեցրած էին պահապաններ: Այստեղ անցողաբար արդիւնված էր:

Կանանոցի կուրբի վրա հաւաքված բազմութիւնից երեքը գաղտնի կերպով բաժանվեցան և մօտեցան տանիքի մեջ ծանօթ փողով դուռնը: Ընդհանուր խոտովեան մէջ ոչ զը չը նկատեց նրանց մեկնելը: Նրանցից մէկը գրպանից հանեց բանալին, բաց արեց փողովի դուռը: Երեքն էլ ներս մտան, դուռը կրկին փակվեցաւ:

—Գուք այստեղ սպասեցէք, ես կը գնամ նրան կը բերեմ, հաղիւ լսելի ձայնով ասաց նրանցից մէկը:

Երկուսը մնացին դուռն մօտ, ներսի կողմից, իսկ երրորդը սկսեց մ.թ սանդուղքներով ցած

կովկասեան սուճնի դասնութեան մասնատուականների հոլերը գլուխը, Մուֆտին, ինչպէս յայտնի է, քանի մի ժամանակ սրանից առաջ վախճանվեցաւ Թիֆլիսում: Այժմ լսում ենք որ դիտարարութիւն կայ վախճանվածի տեղ նշանակել տեղական թուրք «Չխա» լրագրի խմբագիր, Էֆէնդի Ունար Զարէին: Մենք կարծում ենք որ դրանից աւելի լաւ ընտրութիւն չը կարելի անել, քանի որ յիշեալ էֆէնդին, մեր թուրք ազգաբնակչութեան և մասնատուական հոգեբանների մէջ ամենալուսաւորված անձինքներից մինն է:

Մասնաւոր նամակներով մեզ հաղորդում են թիւրքաց Հայաստանից, որ չըբողոքի կողմնորոշ բաւական անհանգստութիւն է տկրում: Պատերազմից յետոյ առաջին հարկաւորութեան միջոցները անչափ թանկացան: Քաղաքի առևտուրը ընկած է և հետզհետէ ընկնում է: Թիւրքերը աւելի և աւելի գաղթում են ումանք դէպի Տրապիզոնի կողմերը, ումանք Սուազի կողմերը:

Ա.Լ.ՔԱՆԱԿՈՒՊՈՒՅՑ մեզ գրում են որ այդ քաղաքի հրապարակաւորութեան և փողոցներում կեղտը գրեթէ կրէք չեն մաքրում: Սուրբ Փրկիչ հայոց եկեղեցու շուրջը, չը նայելով որ նա գնում է քաղաքի կենտրոնում, անանցնելի ցեխ և կեղտ է տրորում:

ՄՕՍԿՎԱՅԻՑ մեզ գրում են. «Կեկեմբերի 28-ին Լազարեան ճեմարանի աշակերտները սուֆին մի ներկայացում: Թաղաքային Սուրբուկանցի «Պէպօ» պիեսան և մի փողովի: Խաղը լաւ անցաւ: Համարեա Մօսկվայի ամբողջ հայ հասարակութիւնը ներկայ էր այդ ներկայացմանը:

Մեզ գրում են: «Ալեքսանդրապօլի դուառի

ԴԱՒԻԹ ԲԵԿ

Պ Ա Տ Մ Ա Կ Ա Ն Վ Է Պ
(1722—1728)

Որպէս ամառնային գիշերներում ճրագի լոյսը դէպի ինքն է հրապարակում զանազան միջամտելին, այնպէս էլ ամբողջում յայտնված հրդեհ ամեն կողմից դէպի ինքն էր կոչում բերդաբաղաքի բնակիչներին: Ոմանք լուկ հետաքրքրութեան համար, ոմանք օգնութիւն հասցնելու համար, ոմանք զուարճանալու համար վաղում էին դէպի հրդեհը: Ամբողջ մի մեծ երեկայ է, սիրում է կրակի հետ խաղալ: Բերդի պարիսպների մօտ կանգնեցրած պահապան զօրքերն անգամ, հակառակ դիտարարական կարգապահութեան, թողեցին իրանց պահականանցները և վազեցին դէպի ամբողջ: Կրակը յիշադրեց ամեն օրէնք, կանան և այն բոլոր կարգադրութիւնները, որ անօրինված էին թշնամուն դէմ գնելու համար:

Հանգցնելու հար չը կար: Երկու մեծ գետերից, որ անցնում էին բերդի մօտով, ջուր վերցնել անկարելի էր, որովհետև թշնամին դրսում կանգնած էր: Իսկ բերդի մէջ գնված ջուրը խմելու անգամ բաւական չէր:

Հրդեհը հեռագնեաւ տարածվում էր: Կրակը խոհանոցի մասնից անցել էր դէպի դիւանատունը, իսկ անուատան կողմից մօտենում էր կանանոցին: Կատաղի քամին, մի հակայական փոքրի նման, աւելի բորբոքում էր, աւելի բացաւտում էր նրան: Այժմ սկսել էր այրվել դիւանատունը: Գաւ ամբողջ ամենազեղեցիկ մասն էր: Ահապի դահլիճները կանարները, որոնք վրա ներքինները գործ էին դրել իրանց բոլոր ճարտարութիւնը, խորտակվում էին, և զորքավով կործանվում էին դէպի ցած: Հրդեհն բոցերը, խառն ծխային թանձր ամ-

պերի հետ, դուրս էին հոսում աշխարհի բոլոր շրջեղութիւններում զարգարված սենեակներից: Պաշտոնի փառքը, գեղեցիկութիւնը և ամեն գեղեցիկութիւններով լի վայելչութիւնը լուծվում էր, մոխիր էր դառնում: Եւ ո՞ւմ ձեռքով:—Մի արջամիտ, մի թող ազնիւ ձեռքով: Գաւ մի դառն խրատ է, որով ժողովուրդը պատժում է բռնակալի ամբարտաւանութիւնը, որով կամենում է ցոյց տալ նրա ոչնչութիւնը: Երկրների երկաթէ գաւազանով իշխողին պատժում է իր ստրուկներից ամենատկարի ձեռքով: Կարծես, կամենում է հասկանցնել նրան. «Այն անի, դու էլ նոյնպիսի մի մարդ ես, որպէս ասն բերբաւոր մարդիկը, որոնք ճշտում են քո ոտքերի տակ»...

Երկու ստակալի տարերը՝ կրակը և քամին՝ կարծես միաբանվել էին մի սերտ դաշնակցութեամբ, ոչնչացնելու բոլորը, ինչ որ կատարել էր բռնակալ ձեռքը իր գոների արիւնտով և արտասուքով: Երկու տարերը գործում էին. քամին, որպէս Արդարագատի վրէժնադրութեան շունչը, և կրակը, որպէս հարստաւարված ժողովրդի անձնքի արտայայտութիւնը...

Հրդեհը աւելի և աւելի ծաւալվում էր, տարածելով իր շուրջը մի ստակալի լուսաւորութիւն: Կանանոցի կիսամերկ գեղեցկուհիները, սարսափելով յանկարծակի վտանգից, քնաթափախ դուրս էին թափվել իրանց օթեակներից: Այդ թշուառները, մի այլ պատասպարան չը գտնելով, հաւաքվել էին բակի մէջ, և ոչխարի նման մինը միւսի կողքին սեղմված, դողալով էին, լաց էին լինում: Նրանք մոռացել էին հարեմի փակված կնոջ թէ երկիւղը և թէ ամօթխածութիւնը, և դառն հառաչանքներով օգնութիւն էին արագակուս: Նրանց ձայնը գրասեղ ներքինացիների ուշադրութիւնը, որը զայրացած կերպով մօտեցաւ, և սպառնական խօսքերով ասաց.

—Գաճեաւ, այդ ինչ աղմուկ է, ինչու էք հաւաքվել այստեղ, դուք չէք տեսնում, որ մարդիկ են նայում ձեզ վրա: Կնիկները նկատեցին, որ կտուրների վրա, իրաւ

Ղաչախ գիւղում մի մարդ նորերում անքան թաղում է իր կնոջը, որ սա յղի լինելով, անմիջապէս վիժում է երեխային: Վիժած մանկան անյայտացնում են:

Ալեքսանդրապոլի գաւառի Ղաչաղ, Արտիկ, Չարակիւի և այլ գիւղերում, ինչպէս մեզ գրում են, բնակչոց յետոյ յայտնվեցաւ հարկեր ստիպած հիւանդութիւնը, որ շատ դժեւ է տանում թէ մանուկները և թէ հասակ առած մարդկանցից:

Ստացանք մի ծրագիր մի նոր հայոց բարեգործական ընկերութեան, որ հիմնուած է Մոսկվայում և կրում է «Մոսկվայի հայոց բարեգործական Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ընկերութիւն» անունը: Այդ ընկերութեան ծրագրի վրա մենք ստացանք Մոսկվայից մի թղթակցութիւն, որ կը տպենք «Մշակի» հետեւալ համարներից միում և բացի սրանից կը խօսենք այս նոր ընկերութեան մասին և մի առաջնորդող յօդուածում:

Պ. Արամ Գալստեանց խնդրում է մեզ տպել հետեւեալ տողերը: «Ի տեղեկութիւն մեր գրականութեան պարագային ինդրեմ ձեր լրագրի միջոցով յայտնեք որ ես արդէն սկսել եմ թարգմանել «Վէնետիկ վաճառական» անունով մանկական վեպը, Եկեղեցիի հեղինակութիւնը, ուստի կը ինդրեմ թարգմանիչներին ի դուր չաչառան նոյն վեպը թարգմանելու»:

Մեզ խնդրում են յայտնել որ թիՖլիսի Պէտկի աստիճան թարգման (Մաղի վրա) բացված է Վեներա նիւնի հովանաւորութեան թիֆլիսի ընկերութեան խնամքով կենդանիների համար մի բժշկանոց: Այդ հիմնարկութիւնը գտնուած է Գլխաւոր Եւրոպի տանը: Հիւանդ կենդանիների ընդունելութիւնը լինում է ամէն օր, առաւօտեան ժամը 8-ից մինչև 10 ժամ, բացի տօն և կիրակի օրերից:

Մեր թղթակիցը ԵՐԵՎԱՆԻՅ մեզ գրում է որ այդ քաղաքում պատրաստվում է մի հնորճարական թերթ «Մշակի» տաս տարվայ տարեգարծի առիթով: Թղթակիցն ասում է որ թերթը ունի արդէն մի քանի հարիւր ստորագրութիւններ:

Ստացանք պ. Գրիգորեանցի ձեռքով 500 թուղ որ նուիրել է պ. Պօպով և որ պէտք է հասցնենք նրա կամքին համեմատ խրիմեան հայրիկին:

Ո՛րք դժանք, ինձ որտեղ ես տանում, դարձեալ հարցրեց տիկինը, նստած տեղից չը շարժվելով:

Սառայի տունը, պատասխանեց աղախինը նրա ձեռքից բռնելով: Սառան ձեր բաւարարական է, նա անքան բարի է, որ դուք կարող էք նրա վրա վստահութիւն ունենալ: Ես ինքը այստեղ եմ, եկել է ձեզ տանելու, սանդուղքները վրա սպասում է:

Տիկինը իսկույն չը պատասխանեց, տեսք մտածութիւններ տիրեցին նրա սրտին: Ես թաղկնաւոր սեղանից աչքերը վրա, և բողբոջական լուծիւնից յետոյ, արտաստախառն հեղինակներով հարցրեց:

Գու ինձ առաջարկում են փախել, փարիչան...

Այո, փախել, պէտք է անպատճառ փախել այդ Սոգոմից, որ Աստուծոյ բարկութեան հրով կործանվում է...

Երանց խօսակցութիւնը ընդհատեց մի ստիպելի, որտաճայն դրոցոց: Արածնա, հարիւր թիւանօթներ միասին արձակեցին, և կիտակեր ամբողջ հիւնքից շարժվեցաւ, օրօրվեցաւ, և փոքր էր մնում, որ մնացած մասերն էլ կործանվէին, տակնուվրա լինէին:

Փարիչանը վազեց, բաց արեց լուսամուտը, նայեց դէպի ձիւն և փոշու մէջ կորած բակը:

Այդ ինչ էր, հարցրեց սարսափած տիկինը:

Ներքինապետի բարձր աշտարակը կործանվեցաւ, նրա փառքը և իշխանութիւնը տապալվեցաւ, ծիծաղելով ասաց Փարիչանը: Արալը անցնում է դէպի կամանոցը:

Իրաւ, փուլ կելող ներքինապետի աշտարակն էր, որի բարձրութիւնից «աղջիկների իշխանը» տիրում էր ամբողջ կամանոցի վրա: Ես կործանվեցաւ և իր ծանրութեան տակ փչրեց և մի քանի այլ շինվածքներ: Երա որտաճայն դրոցոցը բարձրացրեց հարիւրաւոր կնիկների բերաններից զարձարելի աղաղակներ, իսկ տիկնոջ դրկումը դարձեցրեց քնած երեխային:

«ПОРЯДОКЪ» լրագրում կարգում ենք. Երեկ, յունիարի 2-ին, Վաղարշապատի ուսումնարանի տան մէջ բացվեցաւ պետերբուրգեան նախնոր ժողովրդական ուսումնարանների վարժապետների և վարժուհիների հինգերորդ հերթական ժողովը: Ժողովի առաջին նիստը գլխաւորապէս նուիրված էր բարձր ու. Ա. Կորժի ծանուցարանին: «Ժողովրդական ուսումնարանում արհեստներով պարագլու մասին»: Վերջին ժամանակներում մեր մանկավարժները մէջ մէջ ամբողջ շուրջ ստեղծվեցաւ, որը ժողովրդական ուսումնարանում արհեստներ մտցնելու ճանապարհով կարելի է համարում ազգայնականութեան անտեսական գրովիւնը բարձրել: Բայց Կորժի հակառակ կարծիքի է, և ասում է, թէ ժողովրդական ուսումնարանի կուրսի կարճատեւութեան պատճառով, արհեստների քիչ թէ շատ կանոնադր կարգակերպված ուսուցումն հնարաւոր չէ: Ն. Ա. Կորժի նոյնպէս անկարելի է համարում երկու շարքի ժամանակամիջոցում ժողովրդական ուսումնարանի վարժապետին այնքան պատրաստել, որ նա կարողանայ արհեստ դաս տալ: Բայց պատճառներով, եթէ վարժապետը առանձին ուշադրութիւն կը դարձնի արհեստի վրա և կաշխատի նրա մէջ կատարելագործվել, այն ժամանակ այդպիսի վարժապետը, իրան համար անհետաճելի կերպով անպատճառ տնայնակ կը լինի ժողովրդական ուսումնարանի հանրակրթական դասընթացը կրճատել, որ ամենին ցանկալի չէ: Ի՞նչիւնտի կարծիքով, արհեստների ուսուցումն յաջողութեամբ կարող է գնալ միայն հարուստ ուսումնարանների մէջ, ուր բաւական շատ վարժապետներ կան: Վերջապէս, այդ ուսումնարաններում ևս արհեստների մտցնելը մանկավարժական նպատակներ ունի, ոչ թէ անտեսական: Իսկ այն բանի համար, որ ժողովրդական ուսումնարանը իսկապէս արհեստ ուսուցանել, անհրաժեշտ է դասընթացը մեծացնել, բայց, ինչպէս փաստերը ցոյց են տալի, ժողովրդի ներկայ արհեստական գրովիւն պատճառով, անկարելի է համարվում:

«ЗАРЯ» լրագիրը հարցրում է, որ Տազարոյի մարտական մէջ մեծ շարագործութիւններ են յայտնված: Նորերում պրօկուրօրի օգնականը և դատաստանական քննիչը խուզարկութիւն արեցին և գտան, որ տաղարօզեան մարտական մէջ շարագործութիւններ տաս տարի շարունակ գործվում էին, և որ այդ շարագործութիւնները պատահա-

մամբ յայտնվեցան հարիւր գրողներից մէկի մատուցած, որին մարտական կառավարիչը արձակել էր: Մարտական խուզարկելու համար նշանակված անձինք երկու տեսակ գրեք գտան, մէկը տեղեկեան համար, միւրը իրանց համար վերջապէս, տաղարօզեան մարտական խուզարկում մէկ ճարտիկ կերպով կազմակերպված ընկերութիւն էին կազմել յարիւրակալու նրպատակով:

«ПОРЯДОКЪ» լրագիրը հարցրում է. «Այս շարքի, հինգերորդի, ինչպէս մենք լսում ենք, մեր պետերբուրգեան հիւրը, տիկին Արամ, մտադիր է մի քանի օրով Մոսկվա գնալ, իսկ գալ շարքի, վերջապէս փարիչ գնալուց առաջ, նորից Պետերբուրգ վերադառնալ: Երեկ, շարքի օր, «Journal de St. Petersburg» լրագրի խմբագրութիւնը մի երեկոյթ տուց ի պատիւ «Nouvelle Revue» ամսագրի հրատարակչուհու և փարիչի գրականական և քաղաքական ամենամեծ ազդեցութիւն ունեցող սարժաններից մէկի հիւրասեր տիկնոջը: Փոքր, բայց բազմազան շրջանում, որ կազմված էր մատուլի և գրականութեան ներկայացուցիչներից, և նոյնպէս զիջումատիական և ֆիլիսոփայական աշխարհի պատկանող անձինքներից, հետաքրքիր խօսակցութիւնը մինչև կէս գիշերը շարունակվեց:

Թիֆլիսի վանքի մարկեղեցու առաջ քահանայ, տէր Գրիգորեան Սարգսեանց նուիրել է մեր խմբագրութեանը «Մշակի» 5 օրինակի գինը 50 թուղ, սրբու գի մենք մեր կամքին համեմատ ուղարկեք մեր լրագրի հինգ համարները այլ և այլ հայոց գաղութներին կամ ուսանողներին: Այդ փողը մենք կը կարգադրենք և այնուհետ կը յայտնենք մեր լրագրում:

Թիֆլիսի վանքի մարկեղեցու առաջ քահանայ, տէր Գրիգորեան Սարգսեանց նուիրել է մեր խմբագրութեանը «Մշակի» 5 օրինակի գինը 50 թուղ, սրբու գի մենք մեր կամքին համեմատ ուղարկեք մեր լրագրի հինգ համարները այլ և այլ հայոց գաղութներին կամ ուսանողներին: Այդ փողը մենք կը կարգադրենք և այնուհետ կը յայտնենք մեր լրագրում:

Թիֆլիսի վանքի մարկեղեցու առաջ քահանայ, տէր Գրիգորեան Սարգսեանց նուիրել է մեր խմբագրութեանը «Մշակի» 5 օրինակի գինը 50 թուղ, սրբու գի մենք մեր կամքին համեմատ ուղարկեք մեր լրագրի հինգ համարները այլ և այլ հայոց գաղութներին կամ ուսանողներին: Այդ փողը մենք կը կարգադրենք և այնուհետ կը յայտնենք մեր լրագրում:

Թիֆլիսի վանքի մարկեղեցու առաջ քահանայ, տէր Գրիգորեան Սարգսեանց նուիրել է մեր խմբագրութեանը «Մշակի» 5 օրինակի գինը 50 թուղ, սրբու գի մենք մեր կամքին համեմատ ուղարկեք մեր լրագրի հինգ համարները այլ և այլ հայոց գաղութներին կամ ուսանողներին: Այդ փողը մենք կը կարգադրենք և այնուհետ կը յայտնենք մեր լրագրում:

Թիֆլիսի վանքի մարկեղեցու առաջ քահանայ, տէր Գրիգորեան Սարգսեանց նուիրել է մեր խմբագրութեանը «Մշակի» 5 օրինակի գինը 50 թուղ, սրբու գի մենք մեր կամքին համեմատ ուղարկեք մեր լրագրի հինգ համարները այլ և այլ հայոց գաղութներին կամ ուսանողներին: Այդ փողը մենք կը կարգադրենք և այնուհետ կը յայտնենք մեր լրագրում:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ
Բերլինի քաղաքային վարչութեան շնորհաւորութեանը նոր տարվայ առիթով գերմանական կայսրը պատասխանեց հետեւեալ հրովարտակով: Համոզված լինելով, որ հայրենիքի բարօրութեան հիմքը թագաւորի և

միջիմարել չէին կարողացել: Այժմ թողնում էր իր սպարանը:

Բախում մարդիկ էին ման գալիս: Խառարի մէջ դժուար էր որոշել նրանց: Լոյս չը կար, բայց խեղդող ծուխը թանձր մտախառնող նման ծածկի էր շինվածքները: Երբ իջան բակը, տիկինը հարցրեց.

— Հիմա Սառան որտեղ է:

— Սանդուղքների վրա, նրա հետ կայ և մի տղամարդ, պատասխանեց աղախինը:

Սառայի անունը լսելիս, երկամ գլուխը դուրս հանեց արտաքին վերաբրուի տակից, և ճշգրտով բացականչեց.

— Սառային չեմ ուզի, Սառան վատ է, նա բողբոջաւ հուլի կը տայ...

Խեղճ երեխան մտաբերեց իր բժշկին և իր կուկորդի նոյն գիշերվայ ցաւը: Բայց Փարիչանը հանգստացրեց նրան, ասելով.

— Չէ, սիրելիս, դա այն Սառան է, դա ուրիշ Սառա է, բեզ լաւ բաներ կը տայ:

Երբ սկսեցին բարձրանալ սանդուղքներից, տիկինը հարցրեց:

— Ո՞վ է Սառայի հետ եղող տղամարդը:

— Մի վարժապետ, որին կուգում են խորէն հայր սուրբ: Ես շատ լաւ մարդ է:

— Վարժապետ, զարմանալով կրկնեց տիկինը:

— Այո, վարժապետ: Ես մի քանի տղամարդ է, և Սառայի բարկամ է:

Չբարկած լինելով այդ խօսակցութիւններով, փախուսականները չը նկատեցին, որ մի մարդ խառարի միջից լրտեսում էր նրանց: Կա ներքինի ճիշդ թէ «Սառային չեմ ուզի», իսկույն ճանաչեց նրա ձայնը, յետոյ սկսեց ականջ դնել տիկնոջ և աղախինի խօսակցութիւններին: Երբ փախուսականները ոտք դրեցին սանդուղքների վրա, սկսեցին բարձրանալ, նա հասկացաւ բոլորը, և իսկույն վազեց ներքինապետի մօտ, նրան ինացում տալու համար:

Այդ միջոցին փախուսականները արդէն գաղ-

ժողովրդի փոխարձակ համաձայնութիւն է, ես թանգ եմ զնահատում այն հաստատութիւնը, որ արտայայտեցին ինձ Բեկ լինի բնակիչները: Ես ուրախութեամբ նկատեցի ձեր ուղերձի մէջ մի համոզմունք, թէ իմ և թէ կառավարչական անձանց հող սերի և աշխատանքների նպատակն է շնորհել երկրին խաղաղութեան բարիքները Յուսարով, որ իմ ձգտումները ներկայ տալ վայ մէջ էլ անպտուղ չեն մնայ, հաւատալից եմ, որ Բեկլինի արդիւնաբերութիւն անդադար կը զարգանայ: Գերմանական պաշտօնական լրագիրների մէջ տպված միւստարութեանը ուղղած կայսերական հրովարտութեան իրաւունքը պրուսական քաղաքականութեանը ուղղութիւն տալու մասին իր կամքի համեմատ սահմանափակված է սահմանադրութենից, բայց բոլորովին չնչացրած չէ: Միւստարներից ստորագրված կառավարչական կարգադրութիւնները թագաւորից արված կարգադրութիւններ են Չէ կարելի ենթադրել, որ թագաւորակա իրաւունքը կախված է պատասխանատու միւստարներից, դա հակառակ է Պրուսիայ միապետական աւանդութիւններին: Այժ հիման վրա նորին մեծութիւնը ցանկանում է, որ ոչ ոք չը կասկածէ թագաւորի սահմանադրական իրաւունքը պետութեան քաղաքականութիւնը անձամբ ղեկավարելու մասին: Պէտք է ընդ միշտ հերքել այն միտքը, որ կառավարչական կարգադրութիւնները թագաւորի անկախ վճիռներ չեն այժ հիման վրա, որ նրանք ստորագրված են պատասխանատու միւստարներից: Միւստարների պարտականութիւնն է պաշտպանել միապետական իշխանութեան սահմանադրական իրաւունքները: Նոյն բանը թագաւորը պահանջում է պաշտօնաններից, որոնք երբևէ են նրան հաւատարիմ մնալ: Թագաւորը ամենին չէ ցանկանում սահմանա

միւստարներից, դա հակառակ է Պրուսիայ միապետական աւանդութիւններին: Այժ հիման վրա նորին մեծութիւնը ցանկանում է, որ ոչ ոք չը կասկածէ թագաւորի սահմանադրական իրաւունքը պետութեան քաղաքականութիւնը անձամբ ղեկավարելու մասին: Պէտք է ընդ միշտ հերքել այն միտքը, որ կառավարչական կարգադրութիւնները թագաւորի անկախ վճիռներ չեն այժ հիման վրա, որ նրանք ստորագրված են պատասխանատու միւստարներից: Միւստարների պարտականութիւնն է պաշտպանել միապետական իշխանութեան սահմանադրական իրաւունքները: Նոյն բանը թագաւորը պահանջում է պաշտօնաններից, որոնք երբևէ են նրան հաւատարիմ մնալ: Թագաւորը ամենին չէ ցանկանում սահմանա

միւստարներից, դա հակառակ է Պրուսիայ միապետական աւանդութիւններին: Այժ հիման վրա նորին մեծութիւնը ցանկանում է, որ ոչ ոք չը կասկածէ թագաւորի սահմանադրական իրաւունքը պետութեան քաղաքականութիւնը անձամբ ղեկավարելու մասին: Պէտք է ընդ միշտ հերքել այն միտքը, որ կառավարչական կարգադրութիւնները թագաւորի անկախ վճիռներ չեն այժ հիման վրա, որ նրանք ստորագրված են պատասխանատու միւստարներից: Միւստարների պարտականութիւնն է պաշտպանել միապետական իշխանութեան սահմանադրական իրաւունքները: Նոյն բանը թագաւորը պահանջում է պաշտօնաններից, որոնք երբևէ են նրան հաւատարիմ մնալ: Թագաւորը ամենին չէ ցանկանում սահմանա

միւստարներից, դա հակառակ է Պրուսիայ միապետական աւանդութիւններին: Այժ հիման վրա նորին մեծութիւնը ցանկանում է, որ ոչ ոք չը կասկածէ թագաւորի սահմանադրական իրաւունքը պետութեան քաղաքականութիւնը անձամբ ղեկավարելու մասին: Պէտք է ընդ միշտ հերքել այն միտքը, որ կառավարչական կարգադրութիւնները թագաւորի անկախ վճիռներ չեն այժ հիման վրա, որ նրանք ստորագրված են պատասխանատու միւստարներից: Միւստարների պարտականութիւնն է պաշտպանել միապետական իշխանութեան սահմանադրական իրաւունքները: Նոյն բանը թագաւորը պահանջում է պաշտօնաններից, որոնք երբևէ են նրան հաւատարիմ մնալ: Թագաւորը ամենին չէ ցանկանում սահմանա

միւստարներից, դա հակառակ է Պրուսիայ միապետական աւանդութիւններին: Այժ հիման վրա նորին մեծութիւնը ցանկանում է, որ ոչ ոք չը կասկածէ թագաւորի սահմանադրական իրաւունքը պետութեան քաղաքականութիւնը անձամբ ղեկավարելու մասին: Պէտք է ընդ միշտ հերքել այն միտքը, որ կառավարչական կարգադրութիւնները թագաւորի անկախ վճիռներ չեն այժ հիման վրա, որ նրանք ստորագրված են պատասխանատու միւստարներից: Միւստարների պարտականութիւնն է պաշտպանել միապետական իշխանութեան սահմանադրական իրաւունքները: Նոյն բանը թագաւորը պահանջում է պաշտօնաններից, որոնք երբևէ են նրան հաւատարիմ մնալ: Թագաւորը ամենին չէ ցանկանում սահմանա

միւստարներից, դա հակառակ է Պրուսիայ միապետական աւանդութիւններին: Այժ հիման վրա նորին մեծութիւնը ցանկանում է, որ ոչ ոք չը կասկածէ թագաւորի սահմանադրական իրաւունքը պետութեան քաղաքականութիւնը անձամբ ղեկավարելու մասին: Պէտք է ընդ միշտ հերքել այն միտքը, որ կառավարչական կարգադրութիւնները թագաւորի անկախ վճիռներ չեն այժ հիման վրա, որ նրանք ստորագրված են պատասխանատու միւստարներից: Միւստարների պարտականութիւնն է պաշտպանել միապետական իշխանութեան սահմանադրական իրաւունքները: Նոյն բանը թագաւորը պահանջում է պաշտօնաններից, որոնք երբևէ են նրան հաւատարիմ մնալ: Թագաւորը ամենին չէ ցանկանում սահմանա

միւստարներից, դա հակառակ է Պրուսիայ միապետական աւանդութիւններին: Այժ հիման վրա նորին մեծութիւնը ցանկանում է, որ ոչ ոք չը կասկածէ թագաւորի սահմանադրական իրաւունքը պետութեան քաղաքականութիւնը անձամբ ղեկավարելու մասին: Պէտք է ընդ միշտ հերքել այն միտքը, որ կառավարչական կարգադրութիւնները թագաւորի անկախ վճիռներ չեն այժ հիման վրա, որ նրանք ստորագրված են պատասխանատու միւստարներից: Միւստարների պարտականութիւնն է պաշտպանել միապետական իշխանութեան սահմանադրական իրաւունքները: Նոյն բանը թագաւորը պահանջում է պաշտօնաններից, որոնք երբևէ են նրան հաւատարիմ մնալ: Թագաւորը ամենին չէ ցանկանում սահմանա

միւստարներից, դա հակառակ է Պրուսիայ միապետական աւանդութիւններին: Այժ հիման վրա նորին մեծութիւնը ցանկանում է, որ ոչ ոք չը կասկածէ թագաւորի սահմանադրական իրաւունքը պետութեան քաղաքականութիւնը անձամբ ղեկավարելու մասին: Պէտք է ընդ միշտ հերքել այն միտքը, որ կառավարչական կարգադրութիւնները թագաւորի անկախ վճիռներ չեն այժ հիման վրա, որ նրանք ստորագրված են պատասխանատու միւստարներից: Միւստարների պարտականութիւնն է պաշտպանել միապետական իշխանութեան սահմանադրական իրաւունքները: Նոյն բանը թագաւորը պահանջում է պաշտօնաններից, որոնք երբևէ են նրան հաւատարիմ մնալ: Թագաւորը ամենին չէ ցանկանում սահմանա

միւստարներից, դա հակառակ է Պրուսիայ միապետական աւանդութիւններին: Այժ հիման վրա նորին մեծութիւնը ցանկանում է, որ ոչ ոք չը կասկածէ թագաւորի սահմանադրական իրաւունքը պետութեան քաղաքականութիւնը անձամբ ղեկավարելու մասին: Պէտք է ընդ միշտ հերքել այն միտքը, որ կառավարչական կարգադրութիւնները թագաւորի անկախ վճիռներ չեն այժ հիման վրա, որ նրանք ստորագրված են պատասխանատու միւստարներից: Միւստարների պարտականութիւնն է պաշտպանել միապետական իշխանութեան սահմանադրական իրաւունքները: Նոյն բանը թագաւորը պահանջում է պաշտօնաններից, որոնք երբևէ են նրան հաւատարիմ մնալ: Թագաւորը ամենին չէ ցանկանում սահմանա

ժախել ընտրութիւնները ազատութիւնը, հասնու ամենայնիւ այն պաշտօնները, որոնց յանձնված է կատարել կառավարչական կարգադրութիւնները և որոնք կարող են արձակված լինել ծառայութեան օրէնքների հիման վրա, ընտրութիւնների ժամանակ պէտք է մտաբերեն երդումով սրբացած իրանց պարտականութիւնը՝ կառավարչական քաղաքականութեան ներկայացուցիչներ լինելու մասին: Թաղաւորը շնորհակալութեամբ կը գնահատէ պաշտօնները պարտականութիւնները և յոյս ունի, որ բոլոր պաշտօնները, յիշելով իրանց տուած երդումը, ընտրութիւնների ժամանակ երբէք չեն թող այլ իրանց գործել հակակառավարչական ցոյցեր:

ՖԻՆԱՆՍԱԿ

Նոր տարվայ օրը, երբ նախագահ Գրեվը ընդունում էր օտար պետութիւնների ներկայացուցիչներին, մտնելիս Զայգիի դիմաց նրան հետեւել ճանաչող, որ սովոր է Ֆրանսիական կառավարութեան պաշտօնական լրագրի մէջ: «Պ. Նախագահ, ձեզ շատ լաւ յայտնի է ղեկավարների այն անկեղծ յարգանքը, որ դուք նրանց ներշնչել էք, այնպէս որ աւելորդ է հաւատացնել ձեզ, որ նրանց յայտնած բարի ցանկութիւնները նոր տարվայ առիթով կատարելագոյն անկեղծ են: Գուք շատ լաւ դիտէք, որ այդ յարգանքը վերաբերում է ձեզ նոյնքան, որքան և այն մեծ ազդութեանը, որի հետ ապրելու պատիւն ունենք: Ես հաւատացած եմ, որ նախախնամութիւնը կը կատարէ մեր բարի ցանկութիւնները, որոնց յայտնելը պետութիւնների ներկայացուցիչներին կողմից ինձ համար մեծ պատիւ եմ համարում:» Հանրապետութեան նախագահ Գրեվի պատասխանը: «Ես միշտ բաղդաւոր եմ լինում, երբ ինձ մտա ընդունում եմ պետութիւնների ներկայացուցիչներին: Ես սովորել

եմ հաւատալ, որ բոլոր ղեկավարները բարիք են ցանկանում թէ Ֆրանսիական ժողովրդին և թէ հանրապետութեան նախագահին: Հաւատացե՛ք, պարոններ, որ ես ձեզանից շատ շնորհակալ եմ և համակրում եմ ձեր գործունէութեանը:» Այնուհետեւ նախագահը ընդունեց պետական բաժիններին, հոգեբարակներուն, վարչական հիմնարկութիւններին և գործերի ներկայացուցիչներին:

Կառավարութիւնը հրամայել է, որ Վերայի մէջ կատարվեն նախապատրաստական բոլոր աշխատանքները կոնգրեսի գումարման համար: Այդ աշխատանքները պէտք է վերջանան մինչև յունվարի կէսը: Կարծում են, որ կոնգրեսը կը գումարվի Ֆրանսիական պարլամենտի բացումից յետոյ և որ նրա աշխատանքների շրջանը կը տևի երկու կամ երեք շաբաթ: Այս տեղեկութիւնները հաղորդող «Voltaire» լրագիրը աւելացնում է, որ նոր տարուց կը սկսվի Ֆրանսիական հանրապետութեան վերանորոգութիւնը, երբ սենատի անդամներին ընտրողները կոչուցանեն այն բոլոր արդէնքները, որոնք վնասում էին երրորդ հանրապետութեանը: Այդ դէպքում միայն կարելի կը լինի հետեւի եռանդուս և իմաստուն քաղաքականութեանը, որ երկրին առանձին ոյժ կը տայ և կը վերագարծէ նրան իր նախկին նշանակութիւնը:

Սենատի անդամներին ընտրողներին ժողովում ներկայ գտնվեցաւ Վիկտոր Հիլգո: Նրա կանդիդատական ձևը հետեւեալն էր. «Ես յոյս և ազատութիւն եմ կամենում: Գուք ինձ ճանաչում էք, վարկեցէ՛ք այնպէս, ինչպէս ինքներդ լաւ կը համարէք:»

Սահմանադրութեան համեմատ Ֆրանսիական ազդային ժողովները պէտք է գումարվեն նոր տարուց յետոյ առաջին երեք շաբաթի օրը: Ամենքը հետաքրքրութեամբ սպասում են պատգամաւորներին ժողովի նա-

խագահի ընտրութեանը: Եթէ Բրիտան վերջնականապէս ժողովի նախագահ կընտրվի, դա մի թշնամական ցոյց կը լինի Գամբետայի դէմ, որովհետեւ Բրիտանի և մինիստր-նախագահի մէջ ակնհերե անհամայնութիւն է տիրում:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Պրոպայի» «Narodni Listy» լրագիրը մէկ մեծ առաջնորդող յօդուած է գրել պայի աթուի տեղափոխութեան առիթով, որի մէջ աշխատում է պարզել այն հարցը, թէ արդեօք պատրաստապէս դիտարկվում են իտալական թողնել, թէ դա մէկ խորամանկութիւն է, որի նպատակն է վախեցնել իտալական կառավարութեանը, և այդ միջոցով դիվանդակ անել տալ նրան: Վերջինիս լրագրի կարծիքով, թէ մէկը և թէ միւրը հնարաւոր է, որովհետեւ պայի պաշտոնում կը լինէ շատ բնականաբար երկու կառավարութիւնների մէջ, երկուսն էլ դիմում են մէկ նպատակի—վերականգնել պայի աշխարհագրի իշխանութիւնը—բայց իւրաքանչիւր կուսակցութիւնը խորհուրդ է տալիս ուրիշ միջոցներ գործ դնել, առաջարկում է այլ ճանապարհներ: Հարկաւորանքների մէկ մասը միատարր է, որ իտալական ժողովուրդը մինչև այժմ անտարիկ հաւատարմութեամբ է նշնայել Ժողովրդի տիրութեան պատճառով, դժուար չէ լինի, հողերակառնութեան օգնութեամբ, ընտրութիւնների ժամանակ անցկացնել կղերական պատգամաւորների նշանաւոր թիւ և կողմակերպել պարլամենտում զօրեղ կղերական կուսակցութիւն, որը ճնշում կը գործէր կառավարութեան վրա, և կը պատճառէր նրան մեծ դժուարութիւններ, քան թէ վերանախկին կղերականները Ֆրանսիային: Միւս կուսակցութիւնը զորոնդութեան այդ կողմակը չէ հաւանում, քաջ դիտնալով, որ ազգերի կենտրոն միջով վերջի վերջոյ յաղթող են մնում լուսաւորեալ գաղափարները, և ոչ թէ խաւար ոյժերը: Այդ կուսակցութիւնը վախենում է, որ ճնշող ու պատգամաւոր կը լինի իր չէզոք ընդդիմադրութիւնը, և կղերական տարրերը կը մտնեն պարլամենտում—այն ժամանակ ազատամտ կուսակցութեան գանազան բաժինների մէջ եղած անհամաձայնութիւնները և վեճերը իրանց կը վերջանան:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մէկ ծեր մարդ, մտնելիս, ուղարկեց քահանայի կտակը: «Տե՛ր հայր, ես շատ մեղքեր եմ գործել, բայց ի սրտ զարձ եմ գալիս և ներումն եմ խնդրում Աստուծոց:» «Այդ լաւ է, որդի, պատասխանեց խոստովանաւորը, բայց ես պէտք է դիտնեմ ձեր մեղքերի մանրամասնութիւնները, որ կարողանամ արձակել ձեզ ձեր մեղքերից:» «Բայց եթէ դուք ինձանից մանրամասնութիւնները կը հարցնէք, շտապելով պատասխանեց մտնողը, այն ժամանակ դուք ինձ կը ստիպէք ուշանալ դե՛նայցիմ:»

Ֆրանսիայի մէկ պաշտօնեայ, Ալիքիսիայից վերագրուեալով, դանազան հրաշքեր էր պատմում իր քաջութեան և դարմանալի արկածների մասին: «Առիճներեց խօս ես բարբորվին չեմ վախենում, ասում էր նա, ես այնպէս եմ ընտելացել նրանց հետ, որովհետեւ նրանք այնտեղ ինչպէս չնոր են վաղվում: Նորեւանս դրօշմուտ ժամանակ պատահեցի մէկ էջ առիճի: Առանց երկար մտածելու, մտեցայ նրան և իմ դանակով կտրեցի նրա պարս:» «Ինչու դուք միանգամայն նրա դուրսը չը կտրեցիք?» հարցրին նրա խօսակիցները: «Գրեմբ... բայց նրա դուրսը կտրել էին նախորդ օրը:»

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳՆԱՅԻՆ ԲՆԿԵՐՈՒԹԵՆՑ
Ս. ՊԵՏԵՐՔՈՒԹՅԱՆ 11 յունկարի: Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 94 ռ. 25 կ., երկրորդ 91 ռ. 50 կ., երրորդ 91 ռ. 25 1/2 կ., չորրորդ 91 ռ. 37 կ., հինգերորդ 90 ռ. 62 կ., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 215 ռ. 50 կ., երկրորդ 215 ռ. 50 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 90 ռ. 25 կ., երկրորդ 89 ռ. 50 1/2 կ., երրորդ 89 ռ. 50 1/2 կ., ոսկի 8 ռ. 1 կ.: Բուսաց 1 լուբլ լծողների վրա արժէ 24,35 պէնս, ուսաց 100 ռ. ֆարիզի վրա 259 Ֆրանկ 50 1/2 սանտիմ: Բօրսայի արամաբրութիւնը թղլ է:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՄՐՈՒՆԻ

բեց նա,—էգոց խանը քեզ կենդանի այրել կը տայ:

—Աստուած էլ դիտէ, որ ես մեղաւոր չեմ, պատասխանեց արարածի ձեռքով, ցոյց տալով կտորի սանդուղքները:

Ներքինապետը վազեց դէպի սանդուղքները: Իսկ ձեռքերը իր սրտի թխտով լցրած բարձր, իր անբաժան ընկերը, գրկած, դիմաց դէպի իր տխրանալ բնակարանը, և գլուխը դնելով աննակի պրանս մօտ, պառկեց, դարձեալ մի և նոյն վաղեմի սպառնալիքի ներքոյ կրկնակցելով, թէ իր տիկինը այնտեղ է:

Ներքինապետը բարձրանալով սանդուղքներից, փոքրիկ դուռը գտաւ փակված: Նա մի աստիկ քայլի տուեց և տախտակները վերկցեցան հակալի ոտքի հարուածքից: Անցաւ կտուրի վրա և վազեց դէպի պարտեզը, բնազդաւոր հասկանալով, որ փախտակները այն կողմով պիտի գնացած լինէին, որովհետեւ այնտեղ մարդիկ չը կային: Ապրտեզի մի դուռ բացվում էր ուղիղ դէպի փողոցը:

—Կանգնեցէ՛ք, կանչեց ներքինապետը որտաւից ձայնով, երբ լսեց փախտակների ոտքերի խշուշոցը պարտեզի խոտերի վրա:

Խորէն հայր սուրբը կանգնեց, միւսներին ասելով, որ հեռանան:

—Ձեզ եմ ասում, կանգնեցէ՛ք, կրկնեց ներքինապետը իր խոստովանեց ձայնով:

—Ինչ ևս կամենում, հարցրեց երկտասարդ անդամը, վիթխարի առաջը կարելով:

—Ո՛ր ես ասումս՞ դրանց:

—Այդ իմ գիտնալու պրծն է:

—Քո գիտնալու պրծն է, խօսեց դուռն ծիծաղով վիթխարին:—Այն այդ էլ իմ գիտնալու պրծն է... Վերջին խօսքերի հետ նա իր ծանր սուրբ աստիկ թափով իջեցրեց դէպի արեղայի դուռը: Բայց արեղան դարմանալի ճարպկութեամբ իր սրով յետ մղեց նրա դարը: Վիթխարին կրկին բարձրացրեց իր սուրբը, դարձանային կատարութեամբ մտնելով:

—Հիմա դիմացիր...

Արեղան մի կողմ թեքվեցաւ, իսկ վիթխարին սուրբ, դիպելով ծախի առաջին ձեռքին, կտրեց և ցած ձգեց:

Այդ միջոցին երկտասարդ արեղան իր սուրբ խրեց նրա կողքի մէջ: Հարուածքը թէ և աստիկ էր, բայց վիթխարին, ամենին ցաւ չը զգալով, կրկին անբաժ յարձակում գործեց: Նոյն բուռնութեամբ վրա վազեց, և ետեւից իր խնջալը խրեց իր հակալի փողոց, ասաց:

—Ստոյիր, անպիտան, մինչև երբ պիտի չարչարես մեզ:

Վիթխարին մի մեծ կոթիկ նման ցած դուրս վեցաւ և մտնելով փչեց հողին:

Փախտակները մտնեցան պարտեզի դռանը, որ փակված էր փայտեայ վանդակապատով:

—Թողէ՛ք, ես դրա բաց անելու ձեռք դիտեմ, ասաց ֆարիշանը, ձեռքը տանելով դէպի դռան ստղնակը:

Ինչ ստանալական հնարք գործ գրեց նա, յայտնի չէ, բայց սողնակը իսկայն յետ քաշվեցաւ, դուռը բացվեցաւ և նրանք դուրս եկան փողոցը: Այստեղ ֆարիշանը հարցրեց իր տիկնուջից:

—Գիտէ՛ք նա ո՞վ էր:

—Գիտեմ... ասաց տիկինը և նրա ձայնի մէջ լսելի եղան ուրախութեան հնչիւններ:

Գուցս դալով փողոցը, փախտակները դիմացին սեղանի դէպի հարցը թաղը: Արշալոյսը սկսել էր շառագունել և երկնքի վրա մոխրադրն անակր ցրակներով էին արեւի ծագման վաղաշատ նշույնները: Բայց փողոցները մէջ դեռ տիրում էր խաւարը: Շրջակայ անտառապատ լեռները այնքան բարձր էին, որ երկար մրցում էին արեւի հետ, մինչև թողլ էին տալիս նրա ճառագայթներին մուգ գործել խոր ձորի մէջ թաղված բերդաբաղքը:

Բերդի բնակիչները գտնվում էին տարափելի խոտիկների մէջ: Իսկ անտառային թռչունները սկսել էին իրանց վաղորդեան ուրախ ջրկչը:

կոցը: Նրանք, կարծես, ծիծաղում էին մարդիկ-ների բարբարոսութիւնների վրա, կարծես, ասում լինէին նրանց, «տե՛հ, մենք որքան ուրախ ենք, որքան երջանիկ ենք, որովհետեւ միմեանց դէմ ուն, թշնամութիւն չունենք, նրա համար որ, բաժանուց ել ոչինչ չունենք...»

Խորէն հայր սուրբը և տիկինը դուռ էին ասում: Տիկինը լուռ էր, ոչինչ չէր խօսում: Երկտասարդ արեղան մի քանի անգամ փորձեց խօսեցնել նրան, բայց ստացաւ կարճ, ասուն պատասխաններ:

—Գուք, երեւի, յոգնեցաք, տիկին, ասաց նա, նկատելով, որ չէ կարողանում հետեւի իրան:

—Այո, եօթն տարի կանանցի մէջ փակված մնալով, ես համարեմ կորցրի մեծ զարու ընդունակութիւնը, պատասխանեց տիկինը տխրութեամբ:

—Թող տուեցէ՛ք բռնել ձեր թեքից: Տիկինը իր թեքը միմեանց նրան:

Մի և նոյն կարեկցութիւնը ցոյց տուեց Սահան ֆարիշանին, ասելով:

—Գու յոգնեցար, սիրելի, ինձ սուր երեխային, ես կը գրկեմ:

—Այսպէս լաւ է, պատասխանեց ֆարիշանը, — երեխան կարող է խանգարել քեզ, դու մի քաջ թիկնապահի պաշտօն ես կատարում, քո ձեռքերը պէտք է ազատ լինեն:

—Ծիծաղում ես իմ վրա, ֆարիշան:

—Ինչու եմ ծիծաղում, ես տեսայ, թէ ինչպէս դու ծանկեղի ներքինապետի կողքը. կարող է մի այսպիսի դէպք դարձեալ պատահել:

Նրանց մտից մեծ աղմուկով անցան մի քանի մահմեդական զինված խումբեր: Բայց որովհետեւ գլուխը, որ այդ ժամանակ փողոցներում ոչ մի հայ չէր համարձակվի դուրս գալ, այդ պատճառով ոչ ոք ուշադրութիւն չը դարձրեց նրանց վրա:

Մէկը միայն հարցրեց. —Ո՛ր էք գնում:

—Գեպի այդ կողմը, պատասխանեց խորէն հայր սուրբը:

—Հայոց թաղով չէք կարող անցնել, բոլոր փողոցները բռնված են:

—Ինչպէս բռնված են:

—Բռնված են... գնացէ՛ք, կը տեսնէք...

Նա անցաւ, ժամանակ չունենալով քաջատրութիւն տալու:

Եւ իրաւ, համարելով ճնշող առաջին փողոցը, նրանք գտան փակված: Փողոցի մուտքը բռնված էր ամուր սանդուղքով (պատնէջ): Հայ բնակիչները դիպել էին միմեանց վրա իրանց սայլերը, գոթմանները, արտիները և ամային դանազան կարասիները, այսպիսով կազմել էին մի ամուր պատնէջ: Այն, աղջիկ, տղամարդ, ծեր և պատանի, հրապանները ձեռքներին բռնած, կանգնել էին պատնէջի ետեւում:

—Այստեղից անցնել անկարելի է, գրանք միւս փողոցով, ասաց խորէն հայր սուրբը:

—Ինչու, գրանք խօսակեր են, պատասխանեց Սահան:—Մեզ ինչ վնաս պիտի տան:

—Հայեր են, բայց մինչև նրանց հասկացնելը, թէ մենք ովքեր ենք, հարկաւոր հրապաններ կարձակեն մեզ վրա:

Նրանք չուտ տուեցին դէպի միւս փողոցը:

—Ինչպէս շատ պտորաստվեցան, ասաց Սահան մի առանձին ուրախութեամբ:

—Չէրք մարդուն քաջութիւն է ներշնչում, պատասխանեց խորէն հայր սուրբը:—Մենք տուեցինք նրանց զէնքեր, իսկ նրանք կը տան մեզ լաւ զինուորներ:

—Մի՞թէ հայերը զինուորական ընդունակութիւն ունեն, հարցրեց տիկինը:

—Հայերը նոյնպիսի մարդիկ են, ինչպէս բոլոր մարդիկը, պատասխանեց խորէն հայր սուրբը:

—Գու սուր մարդուն աչքի լոյս, նա կը դանդ իր ճանապարհը...

(Կը շարունակվի)

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ԲԱՐԵՎԱՄ ՄԱՆԿԱՆՑ»

Այս ֆիրմայով բանալով երևանումն գրա-
վաճառանոց՝ կցերով նորա հետ ուսումնա-
բանական, դիւանական, նկարչական և կազ-
մարարական իրերէններն խանութ, յանձն եւ
առնում տալ միշտ յիշեալ ապրանքներից ե-
րևանի և նորա շրջակայ քաղաքների և գիւ-
ղերի դիւանատներին և ուսումնարաններին
շատ ձեռնառ զներով և պայմաններով:

Ինչ մտն է գտանվում իմ հրատարակած
«Տնային բժշկական մարմնամարզութեան»
գրքովի պահեստը:
Իմ հասցեն. Գ. Յրիւան. Ն. Սիմեո-
նյանց, магазинъ. «Другъ-Дѣтей».

Մի ուսու օրիորդ, որ ուսումն անարտել է
զիմնագիտում և ունի դիպլոմ՝ ցանկա-
նում է մանաւոր դասեր ունենայ:
Հարցնել «Մշակի» խմբագրատանը:
2—5

ՎԵՐԱԳՈՒՆՆԵՐ 4 ր., Տըժողներ 1 ր
Ճալովոյ աթոռներ 1 ր. 50 կ., ՓԱՅՏ-ԱՌՈՒ
4 ր., ԲԱԶԿԱՌՈՒ-ՄԱՀԱՎԱԼ 10 րուր և
աւելի, թէյի բաժակներ 25 և 30 կ., մի
աման քրոջներ 50 կ., պաստելա ծխողների
համար 60 կ. Փռնաք, անգլիական ՎԱՆՆԱ-
ՆԵՐ և այլն ծախվում են ԱՆԳԼԻԱ-
ԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՁ:
10,000 զոյգ գուլբաներ 25 կ.—ից զոյգը,
10,000 զոյգ կանանց ԳՈՒԲԱՆՆԵՐ 30 կ.—
1 ր., 7,000 մատուցարաններ 5 կ.—5 ր., 400
արշին բամբակ 1 ր.—1 ր. 30 կ., պա-
րուսինա 40 կ.—1 ր., 300 հատ բէզովեր
4 ր.—35 ր., 700 պրոմ ԿԻՍՏԱՆԻՈՎ, 10,000
ֆունտ թէյ թէթաւաւնով 1 ր. 65 կ.: եր
կաթէ գրիչներ իւրաքանչիւր ձեռքի հա-
մար ծախվում են ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՁ: 68—100

ԾԱԽՎՈՒՄ ԵՆ 25% ԷԺԱՆ
քան թէ ուրիշ տեղ. Թէթ, կակաօ, ՇՕԿՈԼԱԿ,
բիսկիտներ, մուրաբաներ, բրինձ, ամաններ,
բաժակներ, բոկալներ, թէյամաններ, սու-
րճիներ, ՄԱՏՈՒՑԱՐԱՆՆԵՐ, երես լուսնալու-
սաններ, ԿՈՂՊԷՔՆԵՐ, ԶԳԵՍԱԿԱԽՆԵՐ,
զգալներ, դանակներ, ԳՐԻՉՆԵՐ, թուղթ,
ճրարներ, տետրակներ, մատիտներ, ՀԻՐ-
ՑԱՆՆԵՐ, ԲԷՎՈԼՎԵՐՆԵՐ, մէջքակապներ,
կէժօնկա, ԹԱՄԲԵՐ, սանձեր, ութօններ, ՄԱՀ-
ՃԱՎԱՆՆԵՐ, երեսորիչներ, թաշկինակներ,
կանանց գուլբաներ, մարդկերանց գուլբաներ,
սուսկեմի սապօն, հոտաւէտ ջրեր, շերտա-
ցիտրան մագնիզիա, խինայի գինի, պորտ-
վէյն, խերես, կօնիակ և 1,000 այլ առար-
կաներ: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ
ՄԷՁ: ՆՈՅՆ ՏԵՂԸ փաճառականնե-
րին ՄԵՏ քանակութեամբ ծախվում է
ԹԷՑ. պուլբերով 40, 46, 52, 58, ր.,
խակ ֆունտերով 1 ր. 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20
կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ. և 1 ր. 80
կ., իսկ ամենաբարձր թէյը ֆունտը 2 ր.
քաշը ԱՌԱՆՑ ԹՂԹԻ:
ՀԻՐԱՆՆԵՐ 20—60 ր. և 204-ԲՈՐ
(chokl bore) George Dau-ի գործարա-
նից 120 ր., բէզովերներ 4—34 ր., ԲՈՒՆ-
ԳՕԳ (bull dog) 11—20 ր., կանանց թամ-
բեր 65 ր., շէֆիդի դանակներ 3 ր. 50
կ. գրեթէ, այրօմներ կիսագնով, Ֆիլարա-
ներ և այլն: Ամենամեծ պահեստ հրացան-
ների և բէզովերների ԹԷՑԻՐԱՆՈՒՄԻ:
78—100

ԹԻՖԼԻՍ նոր եկած ԳՐԱՊԱՀ, ցանկանում
է գործնական կերպով դասեր տալ ԻՏԱՒԱ-
ԿԱՆ ԿՐԿՆԱԿԻ ԳՐԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ:
Մանրամասներ կարելի է ամեն օր իմա-
նալ ժամը 3-ից մինչև 4 կէսօրից յետոյ,
Անանջի տանը № 15, Կրիթօեզովսկի, նախ-
կին Կոմենդանտսկի փողոցի վրա, № 17
բնակարանում:
2—3

ԿՐԵՏԵԿՏԵՐ ՀԱԶԻ ԳԷՄ ֆունտը 50,
70 և 90 կ., Պերովայա կրուպա և սագօ
10 կ., ԽԱԽԱՐ 50 կ., մուրաբաներ 50 կ.,
Փուֆայկա 2 ր. 50 կ., պորտիկներ 2 ր., չը
թըշվող վերարկուներ 6 ր.: Կօլմանի նըշըշ-
տաւ 18 կ. ֆունտը: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒ-
ԹԻ ՄԷՁ:
4—5

ԳՊՐՈՑ ՊՐՕԳԻՄՆԱԶԻԱԿԱՆ
ԿՈՒՐՍՈՎ
Բ. ՄԻՐԻՄԱՆԵԱՆՑԻ
Վերամշակույթայա փողոց, տուն իշխան
Ամատունու № 11. Կնքուհիութիւնը և հար-
ցաքննութիւնները պանսիօնների, կիսա-
պանսիօնների և կրթնեկ աշակերտների
պատրաստական և ԱՌԱՋԻՆ ՊՐՕԳԻՄՆԱ-
ԶԻԱԿԱՆ դասատան կը սկսվովն յունվարի
2-ին, 1882 թ-ի, իսկ ուսումը յունվարի 7-ին:
4—4

Բ. ՇԱՀՎԵՐԳԵԱՆԻ
ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵ-
ՆԵԱԿՈՒՄ
Բաժանորդագրվում են Զմիւ-
նիայի «ԱՐԵՆՈՒՆԱՆ ՄԱՄՈՒ» քաղաքական
և գրականական հայ ամսագրին. 12 տետ-
րակների գինը 10 րուրի է:
Հասցեն. Тифлисъ, Агентство В. Ша-
вердова.
7—10

Въ Редакціи газеты
«МШАКЪ»
Продается
«ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ
ТУРЕЦКІХЪ АРМЯНЪ.»
Д. Григорія АРЦРУНИ.
Брошюра напечатана въ Москвѣ.
Цѣна 25 коп.

Վ ա ճ ա ռ վ ու մ են 15,000 ամաններ
առաջին տեսակի 15 կ. հատը, 12,000
խրուստալի բաժակներ 25 կ. հատը,
10,000 բոկալ և բաժակներ 10 կ. հա-
տը, 10,000 մատուցարաններ և կող-
պէքներ 15 կ. հատը, 10,000 սսեղ
8—40 կ. հատը, 10,000 պինդներ
5 կ., 5,000 շիշ պօրտվէյն և խերես
1 ր. հատը, 2,000 արշին կլէօնկա
60 կ.—2 ր. արշինը, 2,000 գրեթի մա-
տիտներ և գրչակոթեր 8 կ. գրեթի,
2,000 Փ. հնդկական բրինձ 7, 8 և 10
կ. ֆունտը, 1000 ֆունտ լէպէօշկա 50 կ.
ֆունտը, 600 անգլիական բէզովեր
ներ 4—34 ր. հատը, 300 անգլիական
հրացաններ 20—100 ր. հատը, գրապ,
տրիկօ, ալրօմներ, ձեռնփայ պալտօներ,
գլխարկներ, վարիկներ, հագուստ կէս
գնով ծախվում է ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՁ: Նոյն տեղը ծախվու-
մ է ծախյին ԽՈՏ պուլը 2 ր. 50 կ.:
34—60

Կովկասեան դպրոցաց հոգարարձուներէն շատերը՝ մեր հրատարակութիւններն
դասադրերը ձեռք բերելու համար միշտ մեզի Ռոստով (Կօնի վերայ) քաղաքը գիւմ,
և ճանապարհի համար աւելի ծախք վճարելով, նոցա դիւրութեան համար հարկա-
համարեցին յայտնել որ այն գրքերը կարող են ստանալ նաև մեր կողմից, որոյ հ-
ցեն է. Тифлисъ, Григорію Абрамовичу Теръ-Абрамянъ, Ольгинская улца
д. № 3.

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes items like 'Իսկ նորա մտ գտնուած գրքերը սոքա են.', 'ԱՅՐԲԵՆԱՐԱՆ ՆՈՐ, 75 վիմատիպ պատկերներով.', 'ԲԱՆԱԼԻ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ուսու լեզուի.', 'ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ հայերէն, ուսուերէն և ֆրանսերէն.', 'ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ բարոյական ուսմանց, ազգային գիտելեաց և զուարճա-
ւի պատմութեանց.', 'ԸՆՏԻՐ ԱՌԱԿՆԵՐ եզրվարտի և Գոլովի հանդերձ բարոյական խոր-
հրդածութեամբը, 20 վիմատիպ պատկերներով.', 'ՃԼԱՏ, կատակերգութիւն 3 արարվածով.', 'ԹԵԳԱՐԱՆ, որ է կանոն սարմա.', 'ՅՈՎԱԷՓ Գ. կենսագրութիւն հանդերձ պատկերաւ.', 'ՆԵՐՍԷՍ Ե. կենսագրութիւն հանդերձ պատկերաւ.', 'ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԽՐԻՍՏՈՒ (սակաւագիւտ).', 'ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ, երրորդ տիպ. 24 վիմատիպ պատկերներով.'

Բազմաթիւ օրինակներ գնողներուն նոյն գինումը կը լինի, ինչ որ տպուած է մ
1882 թուականի օրացուցին մէջ:
Տէր տպարանի և վիմագրատան ՅՈՎ. Տէր Աբրահամեան
(հ. շ.) 1—8

Առաջիկայ 1882 թուականին Շուշի քաղաքում կը հրատարակվի հայերէն լեզու
գրականական-քաղաքական և ազգային ամսագիր

«ԳՐԻԾ»

«Գործի» իւրաքանչիւր համարը բաղկացած կը լինի 5—6 թերթից (80—90) և դուր
կը գալ իւրաքանչիւր ամսի վերջում:

Նախագիծ
ա. Ժամանակագրութիւն. տեղութեան կարգադրութիւններ: Ռուսաց, արտասահմ
նի և կովկասի կեանքի նորութիւնները:
բ. Գնական յօդուածներ հայերի և նոցա զրացի ազգերի տնտեսական, բարոյակա
և մտաւարական դրութեան մասին:
գ. Վէպեր, մանրավէպեր, զրոյցներ, նկարագրութիւններ, ճանապարհորդութիւնն
—ինքնուրոյն և թարգմանական:
դ. Մատենախօսութիւն.—քննութիւն հայերէն լեզուով տպագրվող գրքերի, նոյնպ
այն օտար գրքերի, որոնց նիւթը հայոց ու կովկասեան կեանքիցն է առնուած:
ե. Քաղաքական տեսութիւն:
զ. Ներքին տեսութիւն:
Մանկավարժական ժամանակագրութիւն:
ը. ԱՄ և այլք:
թ. Երբև յաւելուած եւրօպական և ուսաց ընտիր հեղինակների գրուածներ
թարգմանութիւն:
Յայտարարութիւններ:

Table with 2 columns: Subscription type and Price. Includes 'Հրատարակութեան (12 տետրակ) տարեկան գինն է ամեն տեղ. . . 8 րուրի', 'Վեց ամսուանը . . . 5 րուրի', 'Երեք ամսուանը . . . 3 րուրի'.

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել այս հասցեով. Շուսա. Սիմեոն Ախումյան
учителю армянской семинаріи.
Խմբագիր-հրատարակիչ Միսէն Հատուկեանց

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

на 1882 годъ
НА БОЛЬШУЮ ЕЖЕДНЕВНУЮ, ПОЛИТИЧЕСКУЮ, ОБЩЕСТВЕННУЮ И ЛИТЕРАТУРНУЮ ГАЗЕТУ
«РУССКІЙ КУРЬЕРЪ»
ГОДЪ ТРЕТІЙ.

Table with 4 columns: Subscription type, Duration, and Price. Includes 'Съ доставкою въ москвѣ:', 'Съ пересылкою въ города:', 'На 12 мѣс. 8 р. 50 к.', 'На 6 мѣс. 4 р. 50 к.', 'На 12 мѣс. 9 р.—к.', 'На 6 мѣс. 5 р.—к.'

За границу: на 12 м. 17 р., на 6 м. 9 р., на 3 м. 5 р., на 1 м. 2 р.
Подписка принимается въ конторѣ изданія: Москва, Москворѣцкія мосты, д. Н.
П. Ланина, въ отдѣленіи конторы—близъ Петровки, Столешниковъ пер.
д. Карзинкина, въ извѣстныхъ книжныхъ магазинахъ Москвы и С.-Петер-
бурга и въ Парижѣ—Rue Clément, 4, Adam.
Гг. иногородные благоволятъ адресоваться преимущественно въ кон-
тору изданія «РУССКІЙ КУРЬЕРЪ»
Редакторъ-Издатель Н. П. Ланинъ.
2—3